

Budować czy nie budować (oto jest pytanie)

Małgorzata Wesołowska

Fragment dokumentacji złożonej do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 19 Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2025 r.

NK9R2L486TH1

Temat przewodni (roboczy)

Budować czy nie budować (oto jest pytanie).

Ogólna koncepcja wystawy

W ramach 19. Biennale Architektury w Wenecji 2025 Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z Zachętą Narodową Galerią Sztuki w Warszawie i Stowarzyszeniem Architektów Polskich ogłasza ograniczony, dwuetapowy, realizacyjny konkurs na opracowanie koncepcji architektonicznej „Przebudowy, rozbudowy i nadbudowy polskiego pawilonu «Polonia» w Wenecji dostosowanych do współczesnych funkcji i standardów instytucji wystawienniczo-edukacyjnej”.

Konkurs zakłada powiększenie powierzchni użytkowej instytucji o bibliotekę, archiwum, salę do działań edukacyjnych, pomieszczenia biurowe oraz aranżację przestrzeni przed pawilonem i stworzenie obiektów małej architektury. „Kluczowym założeniem regulaminu, który stworzyliśmy razem z jurorami sądu konkursowego jest otwartość. Budowa pawilonu została sfinansowana przez rząd polski i do dziś jest on jego własnością. 92 lata użytkowania przyniosły nieuchronne starzenie się wnętrza i zewnątrz budynku, pozbawiając go w znacznej mierze standardu i udogodnień przynależnych współczesnej architekturze” mówi przewodniczący/a jury i zarazem komisarz pawilonu. „Podejmując wyzwanie przebudowy i rozbudowy gmachu, zmierzamy ku temu, by zwiedzający z niesłabnącym entuzjazmem odnajdywali się w jego architekturze. Pawilon powinien stanowić modelowy przykład przyjaznej dla środowiska, ale nade wszystko komfortowej dla użytkowników rewitalizacji” dodaje.

Wystawa w pawilonie polskim 2025 miałaby być happeningiem ilustrującym proces przeprowadzenia fikcyjnego konkursu architektonicznego na jego przebudowę. Proces ten zilustrowany będzie częściowo fizycznymi - umiejscowionymi w przestrzeni pawilonu i przed nim - częściowo cyfrowym, odbywającym się w przestrzeni wirtualnej (internet, media społecznościowe) - instalacjami i działaniami performatywnymi i ich dokumentacją.

Scenariusz zawierałby następujące etapy (chronologicznie): ogłoszenie Konkursu; opublikowanie harmonogramu konkursu; składanie pytań o wyjaśnienie treści regulaminu Konkursu; publikację wyjaśnień do treści regulaminu Konkursu; wizji lokalnej obiektu (przeprowadzonej przez przedstawiciela Organizatora, transmitowanej i umieszczonej online); składanie prac konkursowych; posiedzenie jury konkursowego; rozstrzygnięcie i publiczne ogłoszenie wyników Konkursu; publikacja wszystkich projektów uczestników Konkursu; publikacja komentarzy prasowych i dyskusji online dotyczących Konkursu i jego wyników; zorganizowanie wystawy pokonkursowej; wmurowanie kamienia węgielnego pod inwestycję; publikacja decyzji o rezygnacji z realizacji inwestycji i jej uzasadnienia.

Intelligens. Naturalne. Sztuczne. Wspólne. Budowanie i projektowanie stanowi o przetrwaniu zawodów związanych z architekturą, budownictwem, a także decydentami ich mechanizmów. Jednocześnie proces projektowy i budowlany jest nie tylko jednym z najmniej przyjaznych dla środowiska, ale też jednym z cięższych do zniesienia przez psychikę zarówno osób w nim uczestniczących, jak całych społeczeństw. Formalne i prawne uwarunkowania procesów projektowych – a także zachodzące w nich zmiany - wydają się niekiedy tak samo generyczne, jak pozaludzki sposób kształtowania ich formy i materiały wykorzystywane do jej realizacji. Pytanie o wykorzystanie i optymalizację istniejących już zasobów budynków pojawia się coraz częściej. Hamletowskie „być albo nie być” w odniesieniu do *intelligensu* – paradygmatu przetrwania zawodu architekta - jest poważnym pytaniem nawiązującym do szekspirowskiego śnienia, wieńczącym koncepcję wystawy.

Być albo nie być - oto jest pytanie.

Kto postępuje godniej: ten, kto biernie

Stoi pod gradem zajadłych strzał losu,

Czy ten, kto stawia opór morzu nieszczęść

I w walce kładzie im kres? Umrzeć - usnąć -

I nic poza tym - i przyjąć, że sen

Uśmierza boleść serca i tysiące

Tych wstrząsów, które dostają się ciału

W spadku natury.

NK9R2L486TH1

Main (working) theme

To build, or not to build (that is the question).

General concept of the exhibition

As a part of the 19th Venice Architecture Biennale 2025, the Ministry of Culture and National Heritage in cooperation with the Zachęta National Gallery of Art in Warsaw and the Association of Polish Architects announces a limited, two-stage, implementation competition for the development of an architectural concept for the "Reconstruction, extension and superstructure of the Polish pavilion "Polonia" in Venice adapted to contemporary functions and standards of an exhibition and educational institution".

The competition assumes the expansion of the usable area of the institution by a library, archive, room for educational activities, office space and the arrangement of the space in front of the pavilion and the creation of small architectural objects. "The key assumption of the regulations that we created together with the competition jury is openness. The construction of the pavilion was financed by the Polish government and it remains its property to this day. 92 years of use have brought inevitable aging of the interior and exterior of the building, largely depriving it of the standard and amenities typical of contemporary architecture," says the chairman/woman of the jury and commissioner of the pavilion. "By taking up the challenge of rebuilding and expanding the building, we aim to ensure that visitors find themselves in its architecture with undiminished enthusiasm. The pavilion should be a model example of environmentally friendly, but above all comfortable for users, revitalization," she/he adds.

The exhibition in the Polish pavilion 2025 would be a happening illustrating the process of conducting a fictitious architectural competition for its reconstruction. This process will be illustrated partly by physical - located in the pavilion space and in front of it - partly digital, taking place in virtual space (internet, social media) - installations and performative

actions and their documentation. The scenario would include the following stages: announcement of the Competition; publication of the competition schedule; submission of questions for clarification of the content of the Competition regulations; publication of explanations to the content of the Competition regulations; site visit of the facility (conducted by a representative of the Organizer, broadcast and posted online); submission of competition entries; meeting of the competition jury; adjudication and public announcement of the Competition results; publication of all projects by Competition participants; publication of press comments and online discussions regarding the Competition and its results; organization of a post-competition exhibition; laying the foundation stone for the investment; publication of the decision to abandon the investment and its explanation.

Intelligens. Natural. Artificial. Collective. Building and designing determine the survival of professions related to architecture, construction, and the decision-makers of their mechanisms. At the same time, the design and construction process is not only one of the least environmentally friendly, but also one of the most difficult to bear for the psyche of both the people participating in it and entire societies. The formal and legal conditions of design processes - as well as the changes occurring in them - sometimes seem as generic as the non-human way of shaping their form and the materials used to implement it. The question of the use and optimization of existing building resources appears more and more often.

To be, or not to be, that is the question:
Whether 'tis nobler in the mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against a sea of troubles,
And by opposing end them: to die, to sleep
No more; and by a sleep, to say we end
The heart-ache, and the thousand natural shocks
That Flesh is heir to?